

Indsatsplan for bekæmpelse af kæmpebjørneklo i Gladsaxe Kommune 2022 - 2031

Forord

Kæmpebjørneklo er en invasiv plante, som forringer vores natur. Planten er uønsket, fordi den har en meget aggressiv vækst og samtidig har få naturlige fjender, som kan begrænse plantens udbredelse. Samtidigt har den en stor frøproduktion, og blot én plante kan hurtigt blive til en stor bestand. Hvis kæmpebjørneklo ikke bekæmpes, vil planten derfor sprede sig uhæmmet over store arealer. Her udkonkurrerer den naturlige plantesamfund, og er derved ødelæggende for det naturlige plante- og dyreliv.

Det kan være risikabelt at færdes, hvor kæmpebjørneklo vokser, fordi plantesaften er giftig. Saften fra planten indeholder en række giftstoffer, som kan give forbrændinger og overfølsomhedsreaktioner hos mennesker efter udsættelse for sollys. Bekæmpes planten ikke, kan det betyde, at rekreative aktiviteter forhindres i områder, hvor den vokser.

Derfor skal kæmpebjørneklo bekæmpes.

Bekæmpelsen af kæmpebjørneklo skal foregå i samarbejde mellem kommunen og de mange, som bor eller driver virksomhed i Gladsaxe.

Denne indsatsplan er et led i en langsigtet og systematisk bekæmpelse af kæmpebjørneklo i Gladsaxe Kommune. Indsatsplanen forpligter både offentlige og private grundejere til bekæmpelse af kæmpebjørneklo i hele kommunen. Ved en fælles indsats kan kæmpebjørneklo udryddes i Gladsaxe Kommune indenfor en overskuelig årrække.

Denne indsatsplan afløser den tidligere plan som var gældende i perioden 2011-2021. Det vurderes, at i sidste planperiode er mere end 95% af alle bestande og enkelte planter på kommunale arealer udryddet. Indsatsen mod kæmpebjørneklo har således været meget effektiv og målrettet i Gladsaxe Kommune. Kæmpebjørneklo findes i dag fåtalligt spredt over hele Gladsaxe Kommune i naturområder og på private arealer.

Formål

Formålet med denne indsatsplan er at kæmpebjørneklo på sigt udryddes helt i Gladsaxe Kommune. Det skal gøres ved at:

- Styrke samarbejdet om bekæmpelsen med private borgere og virksomheder.
- Formidle viden til offentlige og private grundejere om, hvordan og hvornår kæmpebjørneklo bedst bekæmpes.
- Systematisk registrere alle forekomster af kæmpebjørneklo.
- Forpligte alle private og offentlige grundejere på rettidig og gentagen bekæmpelse.

Lovgrundlag

Indsatsplanen er udarbejdet på grundlag af bekendtgørelse nr. 842. af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo.

Kommunalbestyrelsen har ifølge loven mulighed for at gennemføre en fælles og målrettet indsats, hvor kommunen og andre offentlige myndigheder samt private grundejere har pligt til at bekæmpe kæmpebjørneklo på egen grund.

I perioden 7. oktober 2021 til 2. december 2021 har udkastet til indsatsplanen været i offentlig høring.

Indsatsplanen er godkendt af Gladsaxe Kommune, den 31. januar 2022.

Indsatsplanen gælder fra 1. februar 2022 til 31. december 2031.

Status for kommunale områder

På de kommunale områder vurderes det, at over 95% af alle kendte bestande og enkeltplanter er bekæmpet og udryddet. Ved denne plans igangsættelse er alle kendte forekomster registreret digitalt og disse bekæmpes tre gange årligt. Primært ved rodstikling. Efter endt bekæmpelse er der opfølgning på området i én til tre vækstsæsoner, for at sikre at planten er helt udryddet, og ikke skyder igen.

Status for private områder

En række private lodsejere har udryddet kæmpebjørneklo i løbet af sidste planperiode. Der er dog fortsat forekomster spredt geografisk over kommunen. Særligt i industri kvarterer og langs veje.

Indsatsområde

Indsatsområdet for bekæmpelse af kæmpebjørneklo er hele Gladsaxe Kommune, og gælder for alle offentlige og private grundejere i kommunen.

Alle eksisterende og kommende forekomster af planten er omfattet af planen, uanset hvor i kommunen de vokser.

Hvis du ser kæmpebjørneklo i Gladsaxe Kommune kan du indberette dine fund via "tip kommunen". Læs mere på <https://gladsaxe.dk/kommunen/borger/veje-og-trafik/tip-kommunen>.

Bekæmpelsespligt

Med indsatsplanen er ejere og brugere af arealer med kæmpebjørneklo forpligtet til at sørge for bekæmpelsen af planten. Sker dette ikke, kan kommunen med indsatsplanen pålægge ejere at bekæmpe planten.

Pligten gælder både ejere og brugere, det vil sige også lejere og forpagtere af et areal.

Tidsfrister

Bekæmpelse af kæmpebjørneklo kræver en langsigtet og vedholdende indsats. Hvis én enkelt plante overses, kan det medføre flere års tabt arbejde. Det er derfor vigtigt, at alle bestande og enkeltindivider af planten bliver bekæmpet. Bekæmpelse af kæmpebjørneklo skal som minimum udføres:

- Første gang inden 1. maj
- Anden gang inden 1. juli og
- Tredje gang inden 1. september.

Planten har en kraftig vækst i foråret, hvorfor det er vigtigt at starte tidligt, når planterne blot har to blade og kun er 10-15 cm. høje. Planten blomstrer normalt i juni til august, men nogle år tidligere. Spredningen af frø sker i perioden fra august til oktober.

De bekæmpede planter kan sætte blomst igen, hvorfor det er nødvendigt at tilse bestanden efter den sidste bekæmpelse 1. september.

Krav til indsats

Senest 1. maj skal ejere eller brugere af arealer med kæmpebjørneklo have foretaget første bekæmpelse efter kommunens anbefalinger. Ejeren eller brugeren er ansvarlig for, at de anbefalede frister for gentagelse af bekæmpelsen overholdes.

Bekæmpelsen skal gentages og være så effektivt, at blomster af kæmpebjørneklo på intet tidspunkt modner og sætter frø. Derved forebygges spredning af planten.

Udseende og biologi

Kæmpebjørneklo stammer fra Kaukasus og blev indført til Danmark som haveplante. Den kan blive to til fem meter høj. Forneden er stænglen rødpletet og med stive hår. Bladene er tredelte og kan blive over én meter brede.

Plantens frø spirer normalt i marts-april, hvor de første blade og en kraftig pælerod dannes.

Den blomstrer normalt i juni – august. Blomsterne er små og hvide og sidder mange sammen i en stor skærm.

Blomsterne bestøves normalt med pollen fra andre individer af kæmpebjørneklo, men selvbestøvning kan også forekomme. Derfor kan blot én enkelt plante formere sig til en større bestand.

Planten danner frø fra juli måned og en enkelt plante danner i gennemsnit op til 20.000 frø. Meget store planter kan have op til 100.000 frø. Frøene kan overleve i jorden i op til 10 år, og stadig være spiredygtige.

Plantesaften indeholder en række giftstoffer som i kombination med sollys, kan give brandsårslignende sår, ved kontakt med hud.

Kæmpebjørneklo kan om foråret forveksles med for eksempel almindelig-bjørneklo eller grønblomstret-bjørneklo. Det er hjemmehørende arter, som ikke bør bekæmpes.

Bjørnekloens kurve indeholder et stort antal spaltefrugter, der hver indeholder to delfrugter med vingede kanter. Vingerne hjælper frøene til at spredes længere væk fra moderplanten. Delfrugterne indeholder hver et frø.

Sikkerhed ved bekæmpelse

Kæmpebjørneklo er giftig for mennesker og dyr. Derfor er det vigtigt, at man håndterer planten med forsigtighed. For at undgå at komme i direkte berøring med plantens saft anbefales det, at anvende vandafvisende handsker, støvler og øvrig beklædning.

Hvis man benytter mekaniske redskaber som plæneklipper og i særdeleshed buskrydder, hvor plantens saft forstøves i luften, anbefales det, at man benytter sikkerhedsbriller og åndedrætsværn. Hvis man skulle få kæmpebjørneklo saft på sig, skal man hurtigst muligt skylle det af med vand og sæbe og desuden forsøge, at holde den berørte hud beskyttet mod sollys i nogle dage.

Bekæmpelsesmetoder

Generelt bør man anvende de mest miljøvenlige og effektive metoder til bekæmpelse.

Nedenfor er en række anbefalede metoder. Først en skematisk oversigt og derefter en beskrivelse af de enkelte metoder. Det er op til den enkelte grundejer selv at bestemme, hvilke

metoder der anvendes. Ud fra den enkelte bestandsstørrelse, vælges den mest hensigtsmæssige bekæmpelsesmetode.

For alle metoder gælder det, at bekæmpelsen skal gentages og kontrolleres tre til fire gange i løbet af sæsonen med fire til otte ugers mellemrum, for at tage stilling til det næste tidspunkt for bekæmpelse og valg af metode.

	Opgravning/rodstikning	Slåning	Afdækning	Græsning	Skærmpkning
Små bestande <50 stk.	Anbefales.	I orden, men rodstikning og opgravning giver hurtigere resultater.	Effektivt hvis bestanden er velafgrænset	Sjældent hensigtsmæssigt.	Kan anvendes*
Mellemstore bestande 50-200 stk.	Noget tidskrævende men kan anbefales som den mest sikre metode, især i blød jord.	Slåning kan overvejes forud for rodstikning /opgravning eller græsning.	Sjældent hensigtsmæssigt.	Muligheden bør undersøges. Det er dog ofte kun muligt hvis der er nabo-arealer, som afgræses.	Kan anvendes*
Store bestande >200 stk.	Tidskrævende næppe realistisk i hård jord.	Slåning kan overvejes forud for græsning.	Ikke hensigtsmæssigt.	Der bør etableres græsning.	Kan anvendes*

* Nødbehandling af alle planter der når at blomstre.

En effektiv bekæmpelse af kæmpebjørneklo er betinget af, at bekæmpelsen påbegyndes og gentages på de rigtige tidspunkter, så planterne aldrig får mulighed for at producere frø.

Metode \ Tidsforbrug	Start	Gentagelse	Årets sidste bekæmpelse
Opgravning/Rodstikning	Marts-april	Så ofte som muligt. Mindst 2-3 gange i løbet af sommeren.	Når alle planter er bekæmpet.
Slåning	April-maj	Mindst 2-3 gange i løbet af sommeren.	Når ingen planter får lov at blomstre.
Græsning	April-maj	regelmæssigt tilsyn.	Når ingen planter får lov at blomstre.
Skærmpkning	Når de første skærme er afblomstret.	Mellem blomstring og frømodning gennem sommeren og efteråret.	Når ingen planter får lov at blomstre.

Rodstikning/opgravning

Formålet med at rodstikke er at forhindre, at næring sendes fra roden til plantens stængel og blade. Denne metode er effektiv især i små og mindre bestande og kan udrydde planterne i løbet af et til fem år.

Det er ikke effektivt at rodstikke i tætte bestande, før frøsætningen har været forhindret i to til tre år.

Rodstikningen foregår nemmest og mest effektivt, mens planterne er små i foråret. Arbejdet kan med fordel gentages overfor nye planter, igennem hele sæsonen.

Med en skarp spade kan roden kappes over cirka fem til 10 cm under jordoverfladen så vækstpunktet ødelægges. For større planter skal man dybere ned. Hver plante trækkes helt op og man bør få så meget som muligt af roden med op.

Rodstukket plante hvor vækstpunktet i knolden er kommet med op.

Slåning

Slåning forhindrer planten i at opbygge næring i roden, og den vil over tid udpines og dø. Metoden er sjældent den mest hensigtsmæssige, da bjørnekloen har stor regenerationsevne. Det kan tage 10-15 år at udrydde bestande med denne metode.

Til slåning anvendes slagleklipper, buskrydder eller le (se afsnittet om sikkerhed ved bekæmpelse). Arbejdet bør udføres første gang omkring 1. maj, og efterfølgende er det nødvendigt at slå planten op til fire til fem gange i løbet af sæsonen for at sikre sig udpining og, at planten ikke sætter nye blomster og frø.

Afdækning

Ved at afdække større, velafgrænsede bestande med f.eks. plast opnås, at næsten alle planterne visner. Metoden er effektiv og kan i løbet af to til tre år udrydde mindre bestande. Afdækningsmateriale kan være presenning, ukrudtsdug eller UV-uigennemtrængeligt plastik.

Metoden er velegnet på f.eks. stejle skrænter langs vandløb eller industrigrunde. Den kræver dog meget overvågning, da planterne kan bryde igennem eller afdækningen blæse af.

Græsning

Græsning er en meget effektiv løsning til store arealer med mulighed for hegning. Får er meget glade for de unge planter, og derfor er det fortrinsvis får, der kan benyttes til formålet. Udryddelse af en kæmpebjørneklo bestand ved hjælp af græsning kan tage op til 10-15 år, da planterne udpines som ved slåning. Med det rette græsningstryk, er udpiningen og dermed bekæmpelsen dog mere effektiv ved græsning end ved slåning.

Skærmkapning

For at undgå at kæmpebjørneklo spreder sig, kan blomsterskærmene fjernes inden frøene er modne. Det er vigtigt, at skærmene fjernes på det rette tidspunkt. Det vil sige lige før de

blomstrende planter begynder at sætte frø. Hvis man er i tvivl så slå hellere skærmene lidt for tidligt, end lidt for sent.

Planten blomstrer normalt i juni til august. Når man fjerner skærmen, kan planten dog sætte "panikskud" med nye blomster frem til september måned. Disse skal også fjernes.

Planterne forsvinder ikke af denne behandling, og metoden er derfor kun et middel til at undgå yderligere spredning og som forberedelse til rodstikning.

Afkappede skærme bør samles i affaldssække og køres til genbrugspladsen som brændbart affald. Derved undgås at skærme med næsten modne frø, eftermodner på jorden og nye planter spirer.

Kemisk bekæmpelse

Gladsaxe Kommune anvender ikke sprøjtemidler på kommunens arealer af hensyn til grundvandbeskyttelsen. Kommunen opfordrer ejere eller brugere af arealer med kæmpebjørneklo til at undgå brug af sprøjtemidler til bekæmpelse af planterne.

Hvis der anvendes kemiske midler, må der kun anvendes godkendte midler. Vær opmærksom på, at kemisk bekæmpelse ikke må anvendes alle steder, f.eks. på arealer nærmere end to meter fra vandløb.

Håndhævelse af indsatsplanen

Gladsaxe Kommune tilskynder til frivillig indsats og kontakten mellem kommunen og private lodsejere vil være baseret på dialog, for at fremme et givtigt samarbejde til bekæmpelse af kæmpebjørneklo.

Konstateres det, at planterne ikke bekæmpes på et areal, kan Gladsaxe Kommune påbyde den pågældende ejer eller bruger af arealet, at foretage bekæmpelsen i overensstemmelse med indsatsplanen.

Grundejeren eller brugeren skal gives en frist på mindst 14 dage til at foretage bekæmpelsen.

Hvis påbuddet ikke efterkommes, kan ejeren eller brugeren straffes med bøde og kommunen kan foretage bekæmpelsen.

Indsatsplanens overensstemmelse med bekendtgørelsens § 2 samt Gladsaxe Kommunes afgørelser efter bestemmelserne i denne indsatsplan, kan påklages til Miljøstyrelsen efter bekendtgørelsens bestemmelser. Klagefristen er 4 uger fra datoen for modtagelse af afgørelsen.

Mere information

På Gladsaxes Kommunens hjemmeside: www.gladsaxe.dk/natur, kan du læse mere om kæmpebjørneklo. Gladsaxe Kommunes Miljøafdeling kan kontaktes på tlf. 39 57 59 29 eller natur@gladsaxe.dk.

Yderligere informationer kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.